

Tillställd Justitiedepartementet

2023-11-06

Adress: ju.remissvar@regeringskansliet.se

Kopia: Ju.L2@regeringskansliet.se

Diarienummer: Ju2023/01643

Yttrande över betänkandet SOU 2023:38 "Ett förstärkt konsumentskydd mot riskfylld kreditgivning och överskudsättning"

Creditsafe i Sverige AB ("Creditsafe") tackar för möjligheten att lämna kommentarer på Överskudsättningsutredningens betänkande rörande föreslagna åtgärder för att motverka riskfylld kreditgivning och överskudsättning ("Betänkandet"). Creditsafe är ett av de kreditupplysningsföretag i Sverige som är innehavare av ett rikstäckande register med alla svenskar över 15 år och har lång erfarenhet av att hantera kreditupplysningsinformation om såväl företag som privatpersoner.

1. Sammanfattning

Creditsafe anser att Överskudsättningsutredningen har belyst problematiken på dagens kreditinformationsmarknad på ett grundligt och genomtänkt sätt och presenterat flera kraftfulla åtgärder i Betänkandet. I rollen som kreditupplysningsleverantör har Creditsafe valt att enbart lämna kommentarer avseende förslaget att införa ett s.k. "Skri-register".

Creditsafe tillstyrker förslaget om att införa ett Skri-register, då Creditsafe anser att det är den enskilt viktigaste åtgärden för att komma till rätta med den riskfyllda kreditgivningen och överskudsättningen i samhället. Tillgång till tillförlitlig information över låntagares skuldbild är av central betydelse för alla kreditgivare i samband med kreditprovning. Det är särskilt viktigt att överskudsätta och personer på väg in i överskudsättning ges möjlighet att snabbt och enkelt få en överblick över sin skuldsituation för att kunna få en samlad lägesbild. Då efterfrågan och behovet av att införa ett Skri-register har funnits länge, är ett snabbt införande av ett Skri-register angeläget, som ett led i att försöka vända problemet med överskudsättning.

Creditsafe anser att Överskudsättningsutredningen har presenterat ett hållbart och det mest kostnadseffektiva förslaget ur ett samhällsperspektiv genom att föreslå en licensmodell där kreditupplysningsföretag med rätt förutsättningar kan erhålla tillstånd att föra ett Skri-register. Kreditupplysningsföretag har erfarenhet av att behandla och registrera stora volymer av känsliga uppgifter kring svenska medborgare. Dessutom finns

det tydliga regler och kontrollsysteem i kreditupplysningslagen för vem som får ta del av en kreditupplysning. Creditsafe bedömer att kostnaderna för licenstagare och in-rapportörer till ett Skri-register kommer att öka om ett Skri-register införs, men anser att kostnadsökningen är berättigad och godtagbar, då nyttan för både in-rapportörer och licenstagare bör väga upp den ökade kostnaden. Creditsafe delar Överskultsättningsutredningens bedömning - att samhällsnyttan av införande av ett Skri-register - står i rimlig proportion till intrånget i den personliga integriteten som åtgärden innebär.

Nedan följer några specifika aspekter av Betänkandet som Creditsafe önskar kommentera närmare.

2. Obligatoriskt Skri-register

För att få till stånd ett heltäckande register krävs att det görs obligatoriskt för in-rapportörer av krediter, att dela information med kreditupplysningsföretag med tillstånd att driva Skri-register. En obligatorisk plikt att inrapportera krediter till ett Skri-register i kombination med en i praktiken obligatorisk inhämtning från detsamma, skapar förutsättningar för sundare kreditgivning samt att tillsyn över kreditgivningen ska bli mer verkningsfull.

Ett Skri-register ger Sveriges kreditgivare en möjlighet att få en helhetsbild av en konsuments skulder för att motverka riskfylld kreditgivning och motverka överskultsättning. Det är också viktigt att privatpersoner har en möjlighet att få en överblick över sin skuldsituation. För överskultsatta- och personer på väg in i överskultsättning kan det vara en avgörande faktor att de snabbt och enkelt kan få en överblick över sin totala skuldsituation för att vid behov kunna söka hjälp.

3. Nuvarande ordning är sårbar

Då behandling av information över svenska medborgares skuldsituation för kreditupplysningsändamål utgör ett allmänt intresse behövs det tydliga förutsättningar och spelregler för aktörerna (licenstagarna av ett Skri-register, in-rapportörerna till Skri-registret och de registrerade). Nuvarande system bygger på en avtalsbaserad ordning och frivillighet att rapportera in krediter. Det finns idag endast en privat aktör som har tillgång till delar av de inrapporterade krediterna. Med tanke på att det är en uppgift av allmänt intresse, behövs det som det påpekas i Betänkandet fler än en aktör på marknaden, som kan tillgodose kreditgivare och privatpersoner med information kring aktuell skuldbild. Creditsafe håller med om att det är ett sårbart system eftersom flera scenarier kan inträffa som t.ex. att banker eller finansbolag kan välja att inte rapportera in krediter, att befintliga in-rapportörer kan välja att inte rapportera in till den enda befintliga aktören. Aktören kan välja att helt eller delvis upphöra med sin verksamhet. Aktören kan också tvingas att upphöra av olika anledningar tillfälligt eller permanent på grund av t.ex. indraget tillstånd. Företag, myndigheter och organisationer är idag mer utsatta för olika former av attacker på internet, i syfte att få obehörig åtkomst till datasystem för att komma åt känsliga personuppgifter, eller för att sabotera. Om det som idag endast finns en aktör på marknaden som förser kreditgivare med skuldinformation blir nuvarande system extremt sårbart. Med obligatorisk inrapportering till ett Skri-register och fler aktörer som får tillstånd att sälja Skri-information kommer denna sårbarhet minska drastiskt.

4. Kreditupplysningsföretag föreslås att hantera ett Skri register

Creditsafe anser att förslaget att kreditupplysningsföretag med tillstånd ska få föra och ansvara för driften av ett kommande Skri-register är ändamålsenligt. Kreditupplysningsföretag har erfarenhet av att behandla och registrera stora volymer av känsliga uppgifter kring svenska medborgare. Kreditupplysningsföretag bedriver tillståndspliktig verksamhet med tydliga sanktioner i de fall de inte skulle leva upp till regler och lagstiftning. Dessutom finns redan idag tydliga regler och kontrollsystem för vem som får ta del av en kreditupplysning. Kreditupplysningsföretag omfattas ej av offentlighetsprincipen utan får endast lämna ut kreditupplysningar om privatpersoner till företag som har legitimt skäl att ta del av uppgifterna samtidigt som kreditupplysningsföretag enligt lag är ålagda att meddela den registrerade vilka uppgifter som har lämnats ut om dem. Det tjänar som ett skydd för den personliga integriteten och är en garanti för att inrapporterade uppgifter inte sprids oregrerat.

Kreditupplysningsföretag kan på ett snabbt sätt komma igång med en ändamålsenlig och säker infrastruktur för att implementera ett Skri-register, vilket innebär att de offentliga kostnaderna för införande av ett Skri-register blir lägre.

De kreditupplysningsföretag som med dagens ordning inte har möjlighet att samla in skuldinformation levererar uppskattningsvis idag miljontals kreditupplysningar till bolag inom finansbranschen. Ges fler kreditupplysningsföretag möjlighet att kunna leverera Skri-registerinformation kommer det leda till en mer komplett bild av kredittagarens skuldsättning vid ett kreditbeslut, konkurrens, innovation och sannolikt en lägre prisbild. Idag avstår vissa kreditgivare att inhämta information om skulder och krediter på grund av att priset är för högt. Med konkurrens från flera aktörer kommer priserna troligtvis sänkas, vilket sannolikt kommer att leda till att fler välgrundade kreditbeslut fattas då de baseras på Skri-information.

Creditsafe har inget principiellt emot att Skri-information hanteras på samma sätt som annan information som idag hanteras av myndigheter t.ex. inkomstuppgifter från Skatteverket, skuldinformation och noteringar från Kronofogden, så länge kreditupplysningsföretag får inhämta, behandla och lämna ut informationen i enlighet med kreditupplysningslagen. En sådan modell skulle sannolikt bli mer kostnadseffektiv för kreditupplysningsföretagen, då alla integrationer mot in-rapportörerna och all förvaltning av inrapporterade informationen skulle bekostas av den utsedda myndigheten. Creditsafe ser dock en del utmaningar med en sådan modell, framför allt att det kommer ta lång tid att implementera och kostnaderna för samhället blir högre. Vidare finns frågetecken kring hur skyddet för den personliga integriteten ska säkerställas i förhållande till offentlighetsprincipen. Idag kan du inhämta information t.ex. inkomstuppgifter direkt från Skatteverket och skuldinformation direkt från Kronofogden på en annan privatperson utan någon prövning av det legitima behovet, så som det skulle ha skett om samma information hade begärts ut från ett kreditupplysningsföretag.

5. Ekonomiska konsekvenser

I Betänkandet tar man upp att in-rapportörer av krediter till Skri-registret kommer att få ökade kostnader för rapportering av nya parametrar och en ny teknisk standard. Creditsafe

bedömer att de ökade kostnaderna för in-rapportering över tid kommer att vägas upp mot lägre pris för informationen på grund av den ökade konkurrensen samt mindre kreditförluster på grund av mer tillförlitlig och heltäckande data i kreditprövningarna. Dessutom kommer ett Skri-register effektivisera ansöknings- och kreditprövningsprocessen för in-rapportörerna.

Betänkandet tar också upp att de högsta kostnaderna troligtvis kommer att drabba de företag som ansöker om tillstånd att föra Skri-register. Creditsafe håller med om det men anser dock att det är rimligt att de kreditupplysningsföretag som får tillstånd att driva ett Skri-register också tar kostnaderna helt eller delvis då det kommer att innebära intäkter i form av försäljning av Skri-registerinformation. Ur ett affärsmässigt perspektiv anser Creditsafe att ett givet tillstånd måste vara förutsägbart och långsiktigt för att kreditupplysningsföretag ska överväga att söka sådant tillstånd och göra de nödvändiga investeringarna som krävs.

6. Teknisk standard

I Betänkandet föreslås att branschen ska komma överens om en teknisk standard. Om ett Skri-register införs i enlighet med Betänkandet ser vi också framför oss att branschen kommer överens om en gemensam teknisk standard för in-rapportering då alla parter har ett gemensamt intresse av en och samma standard. Creditsafe kan inte se att flera licenstagare skulle innebära särskilt stora tekniska utmaningar eller väsentligt högre kostnader för in-rapportörerna. Idag levererar myndigheter samma information till ett ställe där alla godkända kreditupplysningsföretag hämtar sin information genom unik identifiering. Creditsafe ser en liknande ordning för licenstagare att hämta Skri-information från in-rapportör och företrädesvis bygger detta helt automatiskt. Då bör varken hanteringen eller kostnaden för in-rapportören öka omfattande efter att den första licenstagaren har anslutit.

7. Historisk information

Creditsafe hade gärna sett att det i Betänkandet hade föreslagits att in-rapportörer åläggs att vid första in-rapporteringstillfället rapportera in historik i förekommande fall. Det hade möjliggjort för de kreditupplysningsföretag som får tillstånd att driva Skri-registret att skapa bättre score-modeller direkt när Skri-registret tas i bruk.

8. Implementation av Skri-registret

Det anges i Betänkandet att kreditupplysningsföretag ska kunna söka tillstånd från den 1 januari 2025. Däremot anges inte när ett Skri-register föreslås att vara i drift. Creditsafe anser att det är viktigt för licenstagare att få tillräckligt god tid och utrymme på sig att hinna implementera den överenskomna tekniska standarden och genomföra nödvändiga tester kring det nya Skri-registret efter att licens har tilldelats. På samma sätt måste det finnas ett tydligt datum när in-rapportörerna senast ska vara skyldiga att rapportera in till Skri-registret.

9. Inrapporterade uppgifter

Creditsafe anser att Betänkandet har gjort en väl gjord avvägning kring vilka uppgifter som ett Skri-register bör innehålla i ett första skede. Med förslaget täpper man till de brister som finns i nuvarande ordning, då uppgifter saknas om krediter som konsumenter tagit från vissa

kreditgivare och väsentliga uppgifter om konsumenters betalningsdröjsmål. Överskuldssättningsutredningen har resonerat kring huruvida fler uppgifter, bl.a. inkassoskulder, leasingavgifter, skulle ingå i registret. Creditsafe anser att ett så komplett Skri-register som möjligt är att föredra men det viktigaste är att ett Skri-register kommer på plats snabbt och att man som det föreslås i Betänkandet, bör göra en utvärdering om några år för att se om det behövs en utvidgning av registret.

10. Några viktiga användargrupper är undantagna

I Betänkandet föreslås att endast företag som står under Finansinspektionens tillsyn och således är skyldiga att rapportera in till ett Skri-register ska kunna få ta del av informationen. Creditsafe förstår logiken i resonemanget för att skydda den personliga integriteten. Vi anser dock att för att en privatperson inte ska hamna i överskuldssättning är det viktigt att även företag som inte är rapporteringspliktiga enligt Betänkandet, vid inhämtande av en kreditupplysning får ett så bra kreditunderlag som möjligt av privatpersonens ekonomiska situation. Ett förslag som Creditsafe anser bör övervägas i den fortsatta beredningen, är att även dessa företag ska få ta del av Skri-registerinformationen indirekt, inbäddad i en scoremodell. Med detta förslag ges inte någon tillgång till "rå-datan" från Skri-registret till andra än rapporteringspliktiga aktörer. På så sätt skulle fler företag kunna fånga upp personer med risk för överskuldssättning och intrånget i den personliga integriteten blir begränsat.

11. Spelbolag och omsorgsplikt

Utöver förbudet att spela på kredit hade spelbranschen kunnat ha nytta av ytterligare verktyg för att kunna uppfylla sin omsorgsplikt gentemot konsumenten, då personer som lider av spelberoende är särskilt sårbara för ekonomiska problem och överskuldssättning. Spelbranschens behov av kreditupplysningar som ett led i spelbolagens omsorgsplikt är en aspekt som ligger utanför ramen för Betänkandet, men som ändå är högst relevant i ett överskuldssättningsperspektiv och som Creditsafe därför gärna hade sett ett resonemang kring. Då spelbolagen inte tar någon kreditrisk får de idag inte inhämta en kreditupplysning på en privatperson som vill registrera sig för att spela.

Creditsafe i Sverige AB

Henrik Jacobsson

VD

Malin Nordin

Bolagsjurist